

PETR OPRŠAL

DOKUD
NÁS **KREV**
NEROZDĚLÍ

Kdo otevírá staré hroby, může v nich sám skončit.

PETR OPRŠAL

**DOKUD
NÁS KREV
NEROZDĚLÍ**

Grada Publishing

Příběh, který budu vyprávět, je fikcí.

Zároveň je však založen na skutečných událostech z bývalé Jugoslávie a států z nich vzešlých, zejména Chorvatska.

Věnuji manželce, rodičům a obráncům Ukrajiny.

—— Ogorlič, prosinec 1991

Je hodina po poledni. Mrazivý den.

Nízké slunce. Obloha bez mráčků.

Země je pokryta lehkým sněhem.

Je slyšet dotčené kdákání slepic. Štěkot. Nespokojené bučení hlavové krávy.

Oslepující svit proniká doširoka rozevřenými vraty stodoly. Dopadá na zvrásněnou betonovou podlahu pokrytou prachem a chuchvalci sena. Na nehybné tělo.

Na tělo muže v šedivých montérkách. Značně potrhaných.

Na zkrvavenou rozdrčenou hlavu.

Hlavu starce. Kolem sedmdesátky. Možná ještě staršího.

Levé oko je otevřené. Pravé zmizelo v červenohnědé kaši roztékající se od pravého koutku úst až k temeni hlavy. Zplihlé pramínky vlasů pokrývá rudá krusta.

Špičatý ostrý nos míří ke stropu stodoly. Temné nosní dírky se zdají nepřirozeně velké. Žalují. Ústa jsou pootevřená. Bradu pokrývá tří denní strniště.

Paže by mohly patřit dvěma různým lidem. Pravá je v lokti ohnutá tak, že její předloktí a dlaň pokojně spočívají na prsou. Budí to dojem, že muž jen klidně odpočívá nebo spí. Naopak levá paže jako by se vzdorně zvedala a natažené prsty působí dojmem odmítání.

Kousek dál leží další mrtvola. Zvířecí.

Prase spočívá na pravém boku. Zpoza vypouklého namodralého břicha vyčnívají nepřirozeně natažené zadní nohy. Přední jsou ohnuté, jako by hrabaly vzduch. Otevřené krvavé oči částečně zakrývají dlouhé plandavé uši. Pod růžovým rypákem začíná krvavá kaluž, která se roztéká až ke slabinám.

Odněkud zvenku sem začnou doléhat lidské hlasy. Mužské.

Blíží se. Znějí rozrušeně.

Vojáci z průzkumné jednotky.

„Člověk! Bože!“

„To samý jak v Točevu!“

Někteří se sklánějí nad mrtvolou. Jiní zamíří do domu, aby pátrali po dalších obětech.

Jeden vše natáčí na kameru.

„Hrůza! Jak to můžou udělat?!“

—— Záhřeb, březen 2019

Željko přejde přes přechod pro chodce. Zamíří vpravo kolem čekající tramvaje, vyhne se matce s kočárkem a stočí se doleva na Plac. Ke kavárně Funda. Přesněji řečeno ke stolčkům před ní, které číšník Ivan navzdory stále chladným březnovým dnům vytáhl již před týdnem.

Željko se protáhne kolem prvního stolku a směštná svých sto osmdesát osm centimetrů do jednoduché kovové židle s dřevěnou sedačkou, opěradlem a opěrkami. Pokud je tu volno, vždy sedá právě sem. Sáhne do kapsy a vytáhne tabatěrku. Z jiné kapsy vyloví cigaretovou špičku.

Sotva poprvé potáhne, objeví se u stolu Ivan.

„Dobré ráno, *gospodine*. Jako vždy?“

„*Bok* Ivane,“ zašilhá po něm dobromyslně Željko. „*Ma naravno!* Dobré zvyky se přece nemají měnit.“

„Jasně,“ protáhne Ivan a ze zvyku ubrouskem omete čistý stolec, „já taky každý ráno potřebuju svoje kafčo. A když je kosa jako teď, tak hned dvě.“

Zasměje se. Željko pokývá hlavou, ale myšlenkami už je jinde.

Když se číšník vzdálí, vytáhne mobil. Smartphone. Má ho už něco přes rok, ale stále si na tu spoustu funkcí nemůže zvyknout. Všechno je jaksi méně přehledné a hůř čitelné než na jeho staré Nokii.

Odloží cigaretu, nasadí si brýle na čtení a pokrčí nos. Ukazovákem přejíždí po displeji. „Tady,“ konstatuje po chvíli spokojeně a aktivuje hledaný kontakt.

Po třech sekundách volaná osoba hovor přijme.

„Ahoj holčičko. Vyspala ses dobře?“

„Ahoj táto. *Da*. Docela jo. A ty?“

„No, upřímně moc ne. Díval jsem se dlouho do noci na box. A vstával jsem brzo, protože předávám ten Majkovského případ.“

„No jo, to přes den dospíš,“ zasměje se veselý hlas jeho dcery Nely.

„Jo,“ zabručí Željko. „Jsem teď na Placu. Tak jsem si říkal, že se stávím vedle v tržnici. Mám něco koupit i pro tebe?“

„No mohl bys,“ zamyslí se Nela, „trochu brambor. A mrkev a chřest.“

„Dooobro,“ protáhne Željko. „Tak zatím!“

Željko se opět plně soustředí na požitek z cigarety. Pohodlně se opře, protáhne a čeká na Ivana. Na své espresso se studeným mlékem. Zakloní hlavu, aby se k němu snáze dostaly sluneční paprsky. Zavře oči. Pod nepoddajným knírem se mu uvelebí blažený úsměv.

Ozve se pípnutí upozorňující na příchozí textovou zprávu. Nevažně řekne si Željko a dál líně sleduje obrazce, které sluneční záře vykresluje za jeho zavřenými víčky. SMSky nejsou telefonáty. Můžou počkat.

„Vaše káva. *Izvolite*,“ zazní za další půlminutu.

„Hvala, Ivane.“

Číšník odkráčí. Cigareta dohoří. Mobil opět zapípá.

Na displeji telefonu stojí jméno Igor. No jasně, chce se domluvit na odpoledne. Igor Marković přebírá nejen Majkovského kauzu, ale celou Željkovu praxi. Teď ale chce určitě mluvit o Majkovském. Hned mu zavolá a dohodnou se na konkrétní hodinu.

Željkův ukazovák se už už přiblíží k symbolu volání, když si vzpomene na tu předchozí zprávu. Od koho byla?

Neznámé číslo. Ale místní. S lehce povytaženým obočím si ji rychle přečte a zamyslí se.

Pak to pustí z hlavy a jde volat Igorovi.

* * *

„Koupil jsem i špenát.“

„Tos neměl. Špenátu máme ještě spoustu.“

„To je kvůli železu, holčičko. Železo je základ. Slyšel jsem, že pomáhá proti jarní únavě.“

Nela se nedokáže ubránit úsměvu. O špenátu nemá smysl déle diskutovat. Táta by odůvodnil všechno. A o všem už něco slyšel.

Převzme od Željka tašku a zamíří s nákupem do kuchyně. Táta jí jde v patách. „S Igorem mám schůzku ve tři. Volal jsem mu.“

„Ok,“ odpoví jeho dcera a vkládá věci do lednice a do spíže. „A kolik toho ještě máš k předání? Oficiálně jsi už přece skončil.“

„No pár věcí. Čtyři větší kauzy a nějaké drobnosti. Ale i tyhle případy přecházejí na Igora. Já mu jen musím pomoci, aby se v tom vyznal.“

V té chvíli do místnosti vběhne Lori. Chundelatá fenka, které už táhne na jedenáctý rok. Zavrtí ocasem a rovnou si to zamíří za návštěvou.

„Á... tady je naše malá Loric,“ přivítá ji Željko. „*Kako si, mala?*“

„Asi má hlad,“ vzpomene si Nela, „musím jí něco připravit.“

„Taky bych si něco dal,“ přidá se Željko, „od rána jsem pořádně nejed.“

„V lednici máš pršut. Dej si ho s chlebem. A na balkoně je pivo.“

„*Sjajno!* Pivko vždycky bodne!“ usměje se Željko pod vousy a vydá se k balkonovým dveřím.

Když se chystá uchopit kliku, rozdrní se mobil, který před chvílí bezmyšlenkovitě položil na kuchyňský pult.

Na sekundu ztuhne a zaváhá. Lákadlo piva a cigaretky na balkoně je silné. Pak se však obrátí a dvěma kroky je u mobilu. Snad to nebude nic dlouhého.

Zase neznámé číslo. Stejně jako v kavárně.

„Haló?“

* * *

Místnost je prosáklá pachem mnohaletého kouření. Nachází se v suterénu, a tak sem dopadá jen málo denního světla. Ústředním bodem je velký dubový psací stůl, jehož přirozená barva ztmavla nánosem špíny a nikotinu.

Velkou část stolu pokrývá elektronika. Klávesnice, myš, monitor, tiskárna, skener a telefon. Kromě nich deska přetéká papíry, obálkami, šanony, kancelářskými sponkami, dvěma popelníky a několika zapalovači. Do této hromady dále náleží stolní lampa, kalendář, malá kalkulačka, sešívačka, špinavý šálek na kávu, sklenička na koňak, několik obalů od cedéček a pár bločků s poznámkami.

Čelem ke stolu a monitoru stojí kancelářská otáčecí židle potažená černou koženkou. Na druhé straně se mezi stolem a stěnou krčí dvě hnědá polstrovaná křesílka. Vedle pracovního stolu směrem do středu místnosti je malý kancelářský stolek. I na něm je vyskládáno několik fasciкул.

Nalevo za křesly se jak znehybnělá vlna tsunami tyčí mohutná kartotéková skříň sahající až ke stropu. Několik polic kryjí pootevřená dvířka, jiné regály jsou otevřené a zaplněné šanony, složkami, kancelářskými deskami i volně navrstvenými papíry.

O protilehlou stěnu se opírá asi půldruhého metru vysoká kancelářská komoda. Na jejím vrchu je vyskládáno několik knih a odborných příruček. Vedle nich stojí neotevřená lahev drahého koňaku, váza s pivoňkami, pingpongová páлка, karton cigaret Dunhill Red a brýle na čtení.

Nad komodou visí obraz namalovaný Željkovým přítelem Mijem, znázorňující tvář múzy na šachovnici snů. Pro Željka je Mijo utajeným géniem, jehož si váží stejně jako Salvadora Dalího.

Běhoun před komodou pak návštěvníka vede dvěma směry. Buďto ke schůdkům k hlavním dveřím a na ulici, anebo ke dveřím do dalších místností bytu, které již slouží k obývání.

Právě v těchto dveřích teď Željko zadumaně dokuřuje další cigaretu.

Pak zvedne levé předloktí a zkontroluje čas na náramkových hodinkách. Návštěvník, tedy vlastně návštěvnice, už několik minut mešká. Když mu včera z neznámého čísla zavolala, představila se jako Jasna Lončar. Prý se s ním potřebuje poradit v jedné právní věci. Željka jí doporučil známý, jehož kdysi zastupoval.

Smluvili se na dnešek, na druhou hodinu.

Ve 14.11 se konečně rozezní zvonek.

Ženě ve dveřích může být kolem pětáctyřiceti. Zpod delších, na blond odbarvených vlasů vykukují bystré hnědozelené oči. Pod drobným nosem se rýsuje hezký sebevědomý úsměv. Štíhlou postavu zdůrazňuje bunda sportovního střihu. Přes levé rameno jí visí malá elegantní kabelka. V pravici před sebou drží objemnou složku.

Tu si rychle přehodí do druhé ruky a společně s pozdravem se představí.

„*Dobar dan*,“ odpoví Željko, „já jsem Željko Zorgić.“

„Těší mě,“ odpoví žena. „Omlouvám se za zpoždění, nemohla jsem to najít. Parkuju až u toho supermarketu přes dvě ulice.“

Željko mávne rukou a pokyne k jednomu z křesílek. „Posadte se.“ Když si všimne, že žena automaticky rozepíná zip bundy, uvědomí si svou nezdvořilost a dodá: „Ukažte, pověsím vám to vedle na věšák.“

Jasna poděkuje, ignoruje nepořádek a zlehka dosedne.

„Dáte si něco na zahřátí? Mám tady domácí *orahovac*.“

V hlase mu zazní takové nadšení, že Jasna ani na chvíli nezaváhá: „Ráda. Venku je docela kosa.“

Željko překvapivě hbitě přemístí předměty na stole, aby vznikl prostor nejen pro dvě skleničky a hnědou lahev, ale i pro Jasny podklady.

„Činčin.“

„*Živio*,“ připojí se Jasna.

Napijí se. Željko se posadí naproti a přejde rovnou k věci.

„Dobrá, tak mi povězte, co vás ke mně přivádí.“

— Ogorlić, prosinec 1991

„Dej mi ještě napít!“

„Nemám! Už jsem ti řek, že nemám. Všecko vychlemtal Beran.“

„Já?! *Neseri!* Bylo tam už jen pár kapek na dně.“

„Jo, čtvrt litru je u tebe pár kapek, vole?“

„Jsi debil, nebylo toho ani deci.“

„Měli jste ten barák líp prohledat. Ten fašoun tam určitě měl rakije víc.“

„Neměl. Dědek byl asi abstinent. Haha!“

„Blbost! Na vsi má každej zásoby. Neměli jste ho hned voddělat.“

„Za to může Jizváč. Poděš! Jak zmerčí fašouna, hned vytahuje kudlu.“

„Co žvaníš! Dědek tam měl vidle. Kdybych ho nepodříz, už bys tu nebyl, vole.“

„Ta troska? Dyť se sotva držel na nohou!“

„A tak co kdybysme se do toho domu vrátili?“

„Blbost! Nebudem s tím ztrácet čas. Kdo je další na seznamu?“

„Majnarić. Žije támhle v domku se ženou.“

* * *

„Davore.“

„Pšššt!“

Stařena Marica v tlustém vlněném svetru sedí zhroucená na kuchyňské židli. Lokty se opírá o stůl. Neobvykle prázdný. I ošatka na pečivo je prázdná. Na přípravu jídla dnes nemá ani pomyslení.

„Davore.“

„Pšššt, ženo!“

Hledí na jeho záda. Ustrašeně. Ale i rezignovaně.

Když už i kostel leží v troskách, je po naději.

Tamti už nemají žádné zábrany. A nikdo se jim nepostaví. Ani její manžel Davor, který zabarikádoval vstupní dveře a drží hlídku u okna vedoucího na ulici.

Vedle sebe si na štokrle jako provizorní výzbroj vyskládal sekeru, cep a několik nožů, ale k čemu to bude proti chlapům se samopaly, granáty nebo minomety.

K ránu Maricu a Davora Majnarićovy probudila ohromná rána. Vylekaně se na sebe podívali, ale nebyli příliš překvapení. Celou oblast už čtyři měsíce ovládalo násilí.

Vše začalo tím, že se většiny Slavonie zmocnili srbští ozbrojenci, povstalci proti vládě v Záhřebu, kterou označili za fašistickou. Obsadili policejní stanice a zabili několik chorvatských policistů. Vše údajně pro ochranu a osvobození utlačovaného srbského etnika, které mělo v regionu většinu a zasloužilo si tu vládnout.

Příslušníci nesrbských menšin, mezi něž patřili i manželé Majnarićovi, se přes noc stali nežádoucími elementy. Mnozí neváhali, narychlo sbalili to nejnnutnější a uprchli do neobsazených oblastí. Následovali tak ty ještě prozíravější, kteří se tam v očekávání zlých časů uchýlili již dříve.

Zůstali staří, nemocní a nerozhodní. Možná doufali, že se bouřka přezene a nějak se to zvládne. Mýlili se. Dosavadní pravidla soužití přestala existovat. Místo nich nastoupilo právo silnějšího. Neoprávněné zadržování a vyslýchání. Okrádání a bití. Vraždy.

Tady v Ogorlići, vesnici na okraji Točeva, to první tři týdny nebylo až tak zlé. Dva místní funkcionáře sice zatkli a odvěkli neznámo kam, ale ti ostatní, včetně Majnarićových, museli pouze odevzdat auta a střelné zbraně.

Pak ale dorazily organizované polovojenské skupiny. Měly dobrou výzbroj a na rukávech výšivku tvořenou symbolem kříže a tří písmen. MNO. *Milicija narodne odbrane*.

Ti byli mnohem radikálnější. Konfiskovali vše, co se jim hodilo, zatýkali, mučili, zabíjeli.

Den ode dne to bylo horší a horší. Kdo mohl, téměř nevycházel z domu. Několik důchodců ztloukli na ulici. Invalidu Dinka povalili na zem a nožem mu na tvář vyryli hákový kříž.

Všichni se báli. Mnozí spali ve sklepech. Strach svíral i Maricu a Davora. Stále ale doufali, že se stane něco, co situaci zlepší. „Třeba ti banditi zase odtáhnou,“ bručel Davor. „Anebo nás zachrání vojáci. Vždyť musí být jen pár kilometrů odtud,“ přidávala se Marica.

Proto je mohutná exploze za úsvitu sama o sobě nepřekvapila. To až pohled od plotu zahrady, kam se odvážili, aby zjistili, co se děje.

Obvyklá scenérie střech táhnoucích se k centru Točeva a starému hřbitovu za ním byla zahalena velkým oblakem prachu, kterým prošlehávaly plameny. Clona však nemohla zakrýt skutečnost, že mohutná budova točevského kostela zmizela.

Kostel je pryč!

Vyhodili ho do vzduchu.

Marici se v hrdle zadrhl zděšený výkřik. Davorovi se bezděky křečovitě třásla brada.

Zaznělo několik dalších malých detonací. A po nich vzdálený, ale zřetelný jásot. Oslavné salvy ze samopalů.

Majnarićovi šokovaně dovrávorali zpět ke dveřím. Zamkli je za sebou a svezli se na zem. Prudce dýchali. Drželi se za ruce.

* * *

„Vypadá to, jako by nebyli doma.“

„Héééj! Haló! *Gospodine, gde ste?* Přišla návštěva!“

„*Ste doma, pičku materinu?!*“ zvedne grády Jizváčova nasranost a silné kopance jeho vojenských bot, kterými zaduní na zavřené dveře.

„Otevřte jménem srbského národa, fašouni! Jménem MNO!“ zkusí to autoritativně Miro, který to tu má na povel.

Jizváčovi dojde trpělivost. Krátkou salvou vyryje křivku na bílém průčelí domku. Odletávající omítka zasáhne Berana do očí. Ostatní sebou trhnou a instinktivně poodstoupí.

„Co děláš, kreténe?! Málems mě trefil!“

Jizváč spustí ruce s kalašnikovem. Podnapile mrká na kumpány. A pak se hlasitě rozesměje.

* * *

Několik projektilů prolétlo oknem a zarazilo se v kuchyňské stěně. Jedna z dvířek kredence se rozkmitala a zůstala viset na uvolněných pantech. Ze sady skleniček zbyly dvě.

Marica klečí na podlaze a dlaní přejíždí střepy.

Manžel se k ní nezraněný plazí po podlaze. „Marico! Marico, jsi v pořádku?“

Odpovědí je mu jen tiché kvílení.

Davor se snaží opanovat. Něčemu takovému čelil před téměř padesáti lety za světové války. Tehdy přežil. A dnes?

Co dělat?

„Nestřílejte! Nestřílejte!“ zavolá směrem k oknům.

„Otevři! Otevři dveře, dědku!“

„Co chcete? Nic nemáme. Už jste nám všechno vzali. Peníze, auto i traktor. I pušku.“

„Nekecej a dělej. Otevři ty zasraný dveře!“

„Ale proč?“ zavýje zlomený hlas. „Dám vám všechno, co chcete. Podám vám to. Třeba oknem. Jen nás prosím nechte na pokoji.“

„Otvírej, nebo ti tam šoupnem granát!“

V té chvíli cvakne zámek a zarachotí odsouvaná závora. Dveře se otevrou a odhalí obrysy klečící ženské postavy.

Zpod šátku vykukují rozcuchané bílé vlasy a sepjaté ruce.

* * *

„Zase skoro nic. Jen pár marek, kupa inflačních dinárů a několik flašek vína.“

„To já měl víc štěstí. Baba měla šperkownicy.“

„A já dědkovi sebral hodinky. Švýcary.“

„Hlavně že měl tabák,“ zabručí Miro a zašlápne cigaretu.

„Jdem dál! Kdo je další na seznamu?“

Juri, místní aktivista, sáhne do kapsy a vytáhne pomačkaný papír.

„Pro nás to asi bude všechno. Mám tu ještě Lončara. Bydlí na samotě, úplně na konci. Ale postaraj se o něj Zdenkovi lidi.“

* * *

Střecha nad domem manželů Majnarićových hoří.

Nikdo nehasí. Nikdo se nedívá.

Muži z paramilice odešli.
 Duše starců již netíží strach. Těla už necítí utrpení.
 Jejich hlavy se v pytli téměř dotýkají ústy.
 Poslední polibek na tomto světě.

—— Záhřeb, březen 2019

„Nedávej jí pořád ty pamlsky,“ řekne Nela trochu našťavaně.

„Ale když jí tak chutnají a tak smutně na mě kouká.“

„Je to pes, nemá rozum. Ale ty ho máš mít.“

Jdou procházkou směrem ke škole, kam Nela chodívala na základku. Za areálem školy začíná sídlištní park. Fenka se i teď otáčí na Željka v očekávání dalších dobrot.

Ten ale z kapsy místo sušeného masa vytahuje tabatěrku: „Měla jsi dost. Teď zase něco pro mě.“

Željko s cigaretou v ústech pokračuje v konverzaci: „Dado je v práci?“

„Da. Má toho hodně. Dneska dvě kliniky a jednu laboratoř.“

„Snaží se,“ uznale pokývá hlavou Željko, „přes týden ho skoro nevidám.“

„No jo,“ povzdechne si Nela. Její přítel Dado už rok a půl pracuje jako obchodní zástupce dentální firmy. Fixní plat jen nepatrně překračuje částku životního minima. Aby získal atraktivní provize umožňující nejen klidný život, ale i splácení hypotéky, musí dosahovat stanoveného obrátu.

„Snaží se. To jo. Ale možná by měl dělat něco jiného. Furt je ve stresu, protože nestihá.“

Željko protáhne obličej a odkašle si. „No jo, však on se chytne.“

Vchází do parku. Stejně jako okolní čtvrť vznikl v době mohutné socialistické výstavby v padesátých a šedesátých letech. Lori okamžitě ožije a Nela jí odepne vodítko. Fenka poodběhne, aby prozkoumala terén. Željko si stáhne bundu níže do pasu a zamíří k nejbližší lavičce.

„Tak jaká byla ta včerejší schůzka?“ zeptá se Nela.

Željko na ni krátce pohlédne, pak se nachýlí dopředu a zase se narovná. „No, zajímavá,“ začne neutrálně. „Ta ženská by chtěla vyšetřit smrt svého dědy Gorana z roku 1991. Jde o vraždu z doby řádění paramilicí. V Točevu. Vlastně ne tam, ale vedle v Ogorliči.“

„A ta vražda nebyla vyšetřená?“

Željko se zhluboka nadechne.

„No podle všeho byla i nebyla. Za viníka točevského masakru, do něhož ta vražda podle všeho spadá, byla označena MNO a u nás to nikdo nezpochybňuje. MNO jako paravojenskou organizaci vytvořil Vladimír Marko. Však víš, ten extremistu, co ho odsoudili v Haagu. Jednotky MNO ve Slavonii a pak i v Bosně operovaly několik let. Vraždily, vypalovaly, vyháněly starousedlíky. Prostě etnická čistka.“

„Děs!“ zareaguje Nela.

„No a jak jsem řekl,“ vysvětluje dál Željko, „jednou z obětí řádění se stal i ten děda. Za jeden den MNO v Točevu a okolí pozabíjela přes sto lidí.“

„Hrůza,“ zopakuje Nela. „A co ta paní chce po tobě?“

Željko už už sahá pro další cigaretu, ale pak si to rozmyslí. Dá si ji až v kavárně, v níž se chtějí stavět cestou zpátky.

„Hm,“ zabručí, „to je právě to. Chce znát konkrétního pachatele. Konkrétního vraha.“

„A je nějaké podezřelý?“

„To zatím nevím. Ta Jasna mi spoustu informací řekla útržkovitě a páte přes deváté.“

Lori se už zjevně naběhala dost. Nyní se procpe mezi Neliny boty a čenicem se nadšeně otírá o oranžový semiš.

Nela ji zamyšleně pozoruje: „Proč s tím nešla na policii?“

„Policie a vyšetřující soudce určitě už tehdy provedli standardní trestní stíhání. Aby se věci zabývali znovu, musely by vyjít najevo nějaké závažné nové okolnosti. A nic takového ta paní zjevně nemá.“

Željko se odmlčí. Ani Nela nic neříká a dál drbe Lori za ušima.

„Takže?“ nevydrží to nakonec a obrátí tvář k tátovi.

„Řekl jsem jí, že jako advokát právě končím. Ale jí to nevadilo. Prý stejně potřebuje spíše detektiva. Že ví, že jsem dřív pracoval u policie. Slíbil jsem jí, že si to promyslím a že jí dám vědět během dneška nebo zítřka. Co ty si o tom myslíš? A pomohla bys mi zase s rešeršema?“

Nela přestane drbat Lorku a napřímí se. „Ty seš fakt dobrej! Minule jsem kvůli rešerším ztratila úvazek v Lingviu!“ Promne si špičku nosu: „Co já vím? Zní to zajímavě, ale neříkal jsi, že budeš v důchodu odpočívat?“

Željko si přejede jazykem vyschlé rty.

„No právě. Tydle válečný kauzy bolejí a zraňují mnohem dýl než normální případy. Nevím, jestli se mi do toho chce štourat.“

Nela se znovu skloní k Lori. Táta se na lavičce zavrtí.

„Ještě si to nechám projít hlavou. Ale ty taky. Jo?“

—— kousek od Záhřebu, březen 2019

Prostor osvětluje jen rustikální lustr zavěšený nad kulatým dřevěným stolem. Oblaka cigaretového kouře oscilující kolem žárovek by se místy dala krájet.

Na stole lahev vína, tři skleničky, dva popelníky, krabička cigaret a tabatěrka, mobil a 32 karet. Trefy, piky, kára a herce. Vedle nich i tři papíry k průběžnému zapisování výsledků. Kolem stolu tři židle a tři hráči.

Željko, Jozo a Radić.

Radić míchal a rozdával. Začíná licitace. První na řadě je Željko:

„Tak jo, pánové, rovnou říkám, že hraju betla z ruky.“

„To ti nevyjde,“ pronese suše Radić, „ale jak chceš. Kdo chce kam, pomozme mu tam.“

Željko se šibalsky usměje: „To se ještě uvidí.“

Jozo se zasměje a natáhne se po skleničce. „Tak jo.“

Na partii preferansu se v Radićově venkovském stavení scházejí do-cela často. Většinou v této sestavě.

Hra může začít. Vynáší Željko. Následuje Jozo. A po něm Radić.

Zdvih patří Jozovi. Nyní zahajuje on. Pokračuje Radić a končí Željko. Štych bere Radić.

Ve třetím kole si Željko dává načas. Potahuje se za knír. Chvatně si zapálí další cigaretu a až pak odhodí kartu. Zdvih připadne Jozovi.

Následuje dalších sedm výnosů a štychů. Všechny získají Jozo nebo Radić. Ani jeden Željko. Žebrák neboli betl – spočívající v tom, že hráč, který ho ohlásí, nezíská žádný štych – se mu podařil.

„Kurac!“ uleví si Jozo, když zapisuje výsledek hry.

„Hrome, jaks to udělal,“ kroutí nechápavě hlavou Radić, „byl jsem si jistý, že aspoň dvěma štychům se nemůžeš vyhnout! Zvlášť když jsi zahrál tu svou etudu hráče v úzkejš.“

„Holt jsem jen tam, kam jste mi pomohli, pánové,“ usmívá se Željko a spokojeně hledí na vývoj skóre. „Za to vám patří velké poděkování. A proto: mohu vám jako náplast dolít *malo bjeloga*, vašnostové?

„No jo no, začátečníci mají dycky kliku,“ vrátí mu to Radić a sáhne po svých marlborkách. „Ale vono to nepotrvá dlouho, brachu.“

* * *

Preferans hrají nejraději v noci. Když den a jeho zvuky odejdou spát, nastane kolem karetního stolu magická atmosféra, umocněná starodávným lustrem a zeleným ubrusem. Nikdy nezačnou před desátou a občas skončí až k ránu.

Tentokrát partii zahájili po jedenácté, ačkoli k Radićovi dorazili už o půl desáté. Jako ve většině případů totiž před hraním dali kávu a jednoho nebo dva panáky. Zaboření do hlubokých křesel při tom probírali novinky. Politiku, fotbal, házenou, vodní pólo, celebrity, ale samozřejmě i osobní prožitky a události. Speciálně si připili, když jim Radić pyšně oznámil, že se druhé vnouče v bříšku už pořádně hýbe.

Otevřeli i flašku vína a Željko nakrájel pršut z kýty, kterou přivezl z Istrie. Náhdera! Pohodička.

* * *